

EDUCACIÓ I CULTURA A LA CIUTAT: COMUNITAT, SENTIT CRÍTIC I CREATIVITAT

És rellevant la importància de construir comunitats inclusives i diverses, on el sentit de pertinença reflecteixi la convivència de diferents cultures, religions i llengües. Reconeixem que la diversitat és una oportunitat per enriquir-se, però també presenta reptes com l'exclusió i les desigualtats, motiu pel qual és fonamental promoure vincles genuïns, contacte personal i narratives que enforteixin el teixit social basat en el respecte, la igualtat i la participació activa. Igualment, destaquem la importància de formar una ciutadania crítica i lliure, capaç de participar en la construcció del futur local. Per aconseguir-ho, cal promoure el pensament crític davant dels discursos populistes, sectarismes, simplificacions i manipulacions a les xarxes socials, que sovint difonen informació falsa i tendenciosa. També volem assenyalar que, a internet, encara que tot sembli gratuït, en realitat paguem amb les nostres dades i atenció, cosa que influeix en les nostres decisions. D'altra banda, l'educació en creativitat ha estat infravalorada, sovint vista només com una cosa d'artistes, quan en realitat és una capacitat innata de tots els éssers humans. Educar en creativitat implica desenvolupar habilitats per generar idees noves i valuoses que puguin transformar i promoure canvis en diferents àmbits. La capacitat de crear i innovar és essencial per afrontar els reptes futurs de les ciutats, per això és crucial atendre les necessitats culturals i educatives de la ciutadania, promovent programes que enforteixin les seves capacitats creatives i, així, reforçar el capital social.

PRIMER EIX – CIUTAT/COMUNITAT

La construcció de la ciutat/comunitat en contextos cada cop més complexos.

La construcció d'un "NOSALTRES" inclusiu i obert que defineixi el sentiment de pertinença lliure a la ciutat.

La ciutat de tothom.

Les nostres ciutats tenen ara una diversitat més gran que la que podíem observar fa vint anys.

En aquestes dues darreres dècades, aquest ha estat un dels elements més rellevants pel que fa a la transformació que s'ha produït en els àmbits urbans. Àmbits cada cop més diversos i plurals que, ahora, són contenidors de moltes comunitats: culturals, religioses, lingüístiques... Aquesta diversitat és una porta oberta a grans oportunitats i generadora d'una gran riquesa, però al mateix temps també és font d'una gran complexitat. I pot ser també generadora de processos d'exclusió.

Al seu torn, la vida comunitària no està exempta de tensions i conflictes; saber-los abordar i trobar vies de diàleg és crucial per a l'establiment d'acords que poden millorar la convivència ciutadana. En aquest sentit, el conflicte pot esdevenir una eina de construcció de comunitat.

Un dels reptes que hem d'afrontar els governs locals és com, des del respecte a cada comunitat constitutiva, construïm el "NOSALTRES COMÚ", inclusiu i obert, allò que ens fa sentir que formem part d'una comunitat on hi cabem totes i tots, que és la ciutat. Una comunitat de la qual formem part a través de vincles que construïm des de la llibertat. On l'individu pot desenvolupar la seva essència, en harmonia amb la vida comunitària.

Necessitem conèixer i reconèixer els altres. Tenir contacte i establir vincles precisament amb aquells que no són com nosaltres, amb aquells que pensen o creuen diferent de com ho fem nosaltres.

En un món hiperconnectat a través de les tecnologies, podem observar, en canvi, que manca més que mai el contacte personal amb les persones físiques, la presència.

D'altra banda, les desigualtats creixen de manera desmesurada. Desigualtats generadores d'exclusió que reclamen polítiques que les reconeguin i, sobretot, que actuïn per reduir-les.

Als nostres municipis, hi són presents els conflictes d'identitat. I enfront d'aquells que parlen de les identitats múltiples i les seves virtuts, n'hi ha qui ho fa des dels essencialismes identitaris. Alguns actuen a favor del mestissatge, mentre que d'altres ho fan en sentit oposat, per preservar la "puresa de l'essència original".

Tot el que hem mencionat fins ara conflueix en el "dret a la ciutat" de qualsevol persona i col·lectiu. Un dret que David Harvey considera que no és simplement el dret d'accés a allò que ja existeix, sinó el dret a canviar-ho a partir dels nostres anhels més profunds.

En aquests "nous" escenaris, necessàriament conservarem les velles tradicions i els vells mites, però potser és hora de, plegats, pensar que hem de construir noves narratives que ens representin a tots i a totes, i que ens permetin crear teixit comunitari.

Per això, fem una crida als municipis membres de l'AICE i a aquells altres que hi vulguin sumar-se, perquè ens comparteixin les seves **experiències en relació amb aquest eix**, concretament:

1. Accions que afavoreixin el Diàleg Intercultural, que creïn espais de diàleg i conversa entre diferents comunitats culturals, religioses i lingüístiques.
2. Iniciatives que construeixin un "Nosaltres". Experiències que contribueixin a construir un sentit de comunitat inclusiva, on es reconguin i respectin les diferències, i es fomenti un sentiment de pertinença compartida.
3. Projectes en què se celebri la diversitat i la pluralitat, mostrant com aquestes característiques enriqueixen la vida urbana i contribueixen a la identitat de la ciutat.
4. Experiències educatives i culturals que abordin i busquin reduir les desigualtats i processos d'exclusió i segregació, promovent polítiques i accions que beneficiïn el conjunt de la comunitat.
5. Experiències que facilitin el contacte personal i la interacció física entre individus de diferents orígens, contrarestant la deshumanització que pot sorgir en un món digitalitzat.
6. Propostes que tinguin en compte la diversitat cultural i que convidin a la reflexió sobre els conflictes d'identitat, promovent un enfocament que valori tant les identitats múltiples com la necessitat d'un teixit comunitari cohesionat, en què es reforci el sentiment de pertinença.
7. Intervencions que abordin el concepte del "dret a la ciutat", permetent que la ciutadania participi activament en la transformació del seu entorn urbà.

8. Programes/projectes que busquin crear nous mites i narratives que representin totes les comunitats, contribuint a la construcció d'una identitat col·lectiva més rica i diversa.

El desenvolupament d'una ciutadania crítica i lliure per participar en la construcció del futur local. Formació i promoció del PENSAMENT CRÍTIC per adquirir eines contra els sectarismes, els discursos populistes, les simplificacions i les manipulacions informatives.

Observem, de manera sorprenent, el creixement de moviments que qüestionen l'evidència científica. Cada vegada hi ha més seguidors de teories estrafolàries, de vegades amb actituds perilloses, com el moviment antivacunes, o “sorprenents i ingènues”, com els terraplanistes, per exemple. En ocasions, sembla que la Il·lustració no hagués existit, que haguem tornat als temps de l'obscurantisme.

En un article recent, la directora del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, Judit Carreras, citava Kant i recordava les tres preguntes: Què puc saber? Què he de fer? Què puc esperar? I assenyalava que, tres-cents anys després, el coneixement, l'acció i l'esperança són el llegat il·lustrat sobre el qual pensar críticament el present, aprendre de les ferides del passat i reinventar un món que ha deixat de creure en el futur. Continuava exposant que les bases d'aquest futur han de ser la creativitat, la imaginació, el reforç de les solidaritats polítiques i afectives, i el pensament crític. Ho necessitem, perquè ens trobem en un moment d'extrema polarització ideològica a les nostres societats. Conviccions, actituds i creences acrítiques fan que moltes persones s'identifiquin absolutament amb un determinat grup i no qüestionin cap de les seves decisions o actuacions. Grups que, cada cop, tenen més rellevància a les nostres societats i que actuen de manera cada vegada més sectària.

Una altra qüestió que alimenta aquesta nova realitat és la informació publicada i la que es difon a través de les xarxes socials. Una informació que ens aclapara, que no podem digerir, i que ens arriba dirigida i carregada de simplificacions, manipulacions i falsedats. Amb uns mitjans cada vegada menys lliures, que actuen més com a palanques al servei d'interessos econòmics, i que presenten alguns biaixos perillosos, com la invisibilització de determinats col·lectius i l'omnipresència d'altres.

Aparentment, tot el que tenim a internet és gratuït. Naveguem sense cap cost, però paguem el preu dels algoritmes que van personalitzant els estímuls comercials que rebem. I no només comercials.

Hem de promoure una ciutadania lliure i responsable per ser, no només consumidors o clients, sinó ciutadans i ciutadanes actius/actives que prenen part i participen en la construcció del present i futur de les nostres ciutats.

Per això, fem una crida als municipis membres de l'AICE i a aquells altres que s'hi vulguin sumar, perquè ens comparteixin les seves **experiències sobre aquest eix**, concretament:

1. Experiències que promoguin el pensament crític i la reflexió sobre la informació que consumim, ajudant la ciutadania a qüestionar i analitzar les fonts de coneixement.
2. Projectes que abordin el fenomen de la desinformació a les xarxes socials i als mitjans de comunicació, que eduquin sobre el mètode científic, la importància de l'evidència i com discernir entre informació veraç i teories infundades.
3. Creació de programes que analitzin l'impacte de les tecnologies digitals en les nostres vides, debatent tant els seus beneficis com els seus riscos.
4. Experiències que donin veu a diferents col·lectius, especialment aquells que sovint són invisibilitzats.
5. Iniciatives que formin en la participació activa, promovent espais de diàleg on les persones puguin expressar les seves idees, escoltar diferents punts de vista i aprendre a argumentar de manera respectuosa i fonamentada.
6. Projectes que convidin la ciutadania a col·laborar en iniciatives de transformació urbana, educativa, cultural, etc., que requereixin anàlisi, avaluació d'opcions i presa de decisions fonamentades, amb vista a enfortir la seva capacitat crítica-analítica i, amb això, la democràcia local.
7. Iniciatives de resolució de conflictes socials, mediació comunitària i foment d'una cultura de pau a través del diàleg.
8. Projectes que reforcin la democràcia participativa i la construcció col·lectiva de la ciutat.

El desenvolupament d'una ciutadania creativa que promogui noves sensibilitats, estratègies i eines per afrontar els reptes de la seva societat.

L'educació cap a la creativitat sempre ha estat força devaluada pels sistemes educatius i per la societat en general. Sempre hi ha hagut un malentès sentit utilitarista del fet educatiu.

També ha existit una confusió conceptual entre els termes innovació i creativitat. I s'ha simplificat en la idea que la creativitat és "cosa d'artistes", com si aquesta capacitat no fos pròpia de tots els éssers humans. Educar és, precisament, generar capacitats, i una d'elles és la creativitat.

Angélica Sátiro, pedagoga i especialista en ciutadania creativa, considera que crear és generar idees noves i millors. Idees que poden ser aplicades en diversos àmbits a través de diferents llenguatges. I aquestes idees amb valor són les que transformen i promouen canvis. La capacitat de crear i d'innovar és necessària per afrontar els reptes de futur de les nostres ciutats, cada cop més complexos.

Entenem que, per generar capital social, és imprescindible desenvolupar la capacitat creativa de la ciutadania. Per això, és absolutament necessari atendre les seves necessitats culturals i educatives, i promoure programes per al seu desenvolupament. Un bon teixit social i creatiu suposa una base sòlida per donar resposta als desafiaments actuals.

Per això, fem una crida als municipis membres de l'AICE i a aquells altres que s'hi vulguin sumar, perquè ens comparteixin les seves **experiències sobre aquest eix**, concretament:

1. Exemples d'iniciatives educatives exitoses que hagin integrat la creativitat en els seus programes.
2. Models d'educació transformadora que combinin creativitat i innovació en diferents contextos, com ara projectes comunitaris, tecnològics o culturals.

3. Projectes que fomentin la creativitat ciutadana: tallers, activitats i programes que permetin a la ciutadania explorar i desenvolupar el seu potencial creatiu.
4. Esdeveniments culturals o tallers on la ciutadania pugui expressar-se creativament, reflexionar sobre el seu entorn i proposar idees innovadores a través de l'art, la música, el teatre o l'escriptura.
5. Plataformes o espais col·laboratius que facilitin l'intercanvi de coneixements, experiències i bones pràctiques, enfortint la creativitat col·lectiva.
6. Iniciatives de cocreació entre la ciutadania i els centres culturals del municipi, on artistes, joves i persones adultes puguin expressar-se, experimentar i compartir les seves idees creatives.
7. Experiències educatives i culturals dirigides a donar resposta a desafiaments creatius que utilitzin la tecnologia i les xarxes socials per compartir idees, col·laborar en projectes i participar.